

פ ר ט י כ ל ח / 2

מישיבת ועדת חוקה, חוק ומשפט
יום ד', כ"ג כסלו תש"י, 14.12.49

נוכחים חברי הועדה: נ. ניר, היו"ר
ע. אסף (באחור)
י. בדר
ח. בן-אשר
מ. בן-עמי
י. בר-יהודה
ד. בר-רב-האי
א. ג'רג'וריה
י. הררי (באחור)
ז. ורהפטיג
ע. ז'בוטינסקי
ש. כ"ץ
מ.ד. לוינשטיין
י. לם
ע. מימון
י. קוסוב
י. קליבנוב
א. חבורי

מזמנים:
י. שפירא - המועץ המשפטי
מ. פיאמנטה - מחרגם לערבית
ב. שיטרית - שר המשפטה
ד. בן-גורין - ראש הממשלה.

נעדרים:
ב. אידלסון
ד. בר-ניב
ק. כהנא
ש. מיקוניס
ח. רובין

הישיבה נפתחה בשעה 09.00.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר נ. ניר:

החלטנו כי היום נקבל החלטה בענין חוקת-היסו

הצעות לסדר-הישיבה

לפני שבוע שמענו מפי ראש הממשלה כי אמנם
לא נתקבלה כל החלטה באו"מ, אבל אם תחקבל

י. בדר:

החלטה, נוכל אחרי-כן לדון על הצעתנו בענין בירח-ירושלים. נתקבלה החלטה
כי ההצעה תחזור לסדר-היום אחרי גמר הדיונים באו"מ - החלטה מוזרה מאוד

ר.ל.

ועדה חוקה, חוק ומשפט
14.12.49
הצעות לסדר הישיבה.

י. בדר:

מצד מדינה ריבונית, אך בכל זאת נחקבלה החלטה כזאת. ההחלטה היא החלטה, ומוטב שהועדה תשמור על ההחלטה שקבלה ותחזור לדיון על חוק ירושלים הבירח. עלי להוסיף כי העובדה שהממשלה, אמנם במאוחר מאוד, החליטה סוף סוף להעביר את הכנסת לירושלים, וכן לעצ להעביר עוד מספר מוסדות, אין לה שום קשר עם מעמדה החוקי של ירושלים.

(ראש הממשלה נכנס לישיבה.
הועדה מפסיקה את הדיון על סדר
הישיבה ועוברת לדיון על חוקת-היסוד).

רל.

דיון על חוקת-היסוד

ראש הממשלה ד. בן-גוריון:

אני מצטער כי לא אוכל להיות נוכח גם בשעת הויכוח: היום אנחנו מעבירים

את הממשלה לירושלים.

בהזדמנות אחרת הבעתי בפני הועדה את דעתי הפרטית. אני רוצה להביא בפניכם עכשיו את עמדתה השקולה של הממשלה. הממשלה סבורה שיש להכין שורה של חוקי-יסוד בענין סדרי-השלטון, בענין זכויות יסודיות של אזרחי המדינה, וכו'; אך טרם הגיעה השעה לעבד מה שקוראים חוקת-יסוד. אסביר זאת במלים מעטות. הממשלה סבורה כי אנחנו עדין עומדים בתקופת ייסוד המדינה. המדינה לא הוקמה ב-14 למאי; היא הולכת ומוקמת, גם מבחינה פוליטית בינלאומית. הנה אנחנו עומדים עכשיו בענין ירושלים. גם אם הענין הזה ייגמר בהצלחה, או אחרת, אין זה הגמר מבחינה פוליטית. קיימת גם שאלת הגבולות.

אבל לא רק מבחינה פוליטית בינלאומית

המדינה טרם הוקמה. קודם כל מבחינה אנושית, מדינה בת 700 אלף נפש, או מליון - אינה מדינה בת-קיימא. מבחינת הנחת-היסוד של יחידה אשר יכולה להיות נושא של מדינה פחות או יותר שרירה, אנחנו מהווים במדינה 7% של העם. אין זאת מדינה אם רק 7% מהעם נמצא בה, ואם מחצית שטחה שמסך לגמרי. הדברים האלה, שהם המקימים את המדינה -

ולא הכרזה פורמלית או אפילו חוק על הקמת המדינה, וגם לא קבלה לאו"ם - הדברים היסודיים האלה ידרשו מאמצים גדולים, ולדעתם, הם צריכים לעמוד במרכז. לפעמים עומד במרכז המאבק הפוליטי. לפני שנה היה במרכז המאבק הצבאי. היום אנחנו נכנסים למאבק פוליטי חריף. אבל אין זה מוכרח להיות כך. יכול להיות מצב שלא המאבק הפוליטי יעמוד במרכז. שני דברים עומדים במרכז בכל שעה. בהם חלוי, אמנם לא ביצוע החזון - איננו מציעים לדחות את הענין הזה עד שנבצע את כל חזון-הגאולה אלא רק עד הקמת המדינה - והדברים האלה דורשים מאמץ יוצא מן הכלל לא רק של הממשלה אלא של כל כוחות הישוב, וגם של העם היהודי. שני הדברים האלה הם: קליטת העלייה - ואינני צריך להסביר כאן את הקנינים שיש בדבר הזה; והמלחמה שלנו בשממה. אם כי המשימה היא עצומה, וגודלה של המשימה עלול לפעמים לנטוע יאוש - יש גם סיכויים.

רל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
14.12.49
דיון על חוקת היסוד

ד. בן-גוריון:

לפני הקמת המדינה עשייתי פעמיים סיורים

יסודיים בנגב. אחרי הקמת המדינה, בחצי השנה האחרונה, הייתי פעמיים באילת, לפני ששה חדשים ולפני שבוע-שבועיים. לא נשחנה הרבה, ובכל זאת חלו כמה שינויים שהם אופייניים ומראים מה יכול להיות. ישנם דברים בעלי ערך יותר גדול, וישנם - בעלי ערך יותר קטן, אבל לכולם ישנו איזה ערך. במשך חמישה-ששה חדשים אלה חלו שינויים שיש בהם איזה ממשות.

השינוי הראשון: הישוב בנגב גדל. אמנם

הגידול הזה הוא צבאי: קודם היתה שם רק יחידה של חיל-היבשה; עכשיו נמצאת שם יחידה של חיל-הים עם מספר סירות. אין זה כל כך פשוט, את הסירות לא העבירו בים, צריך היה להעבירן בדרך ללא כביש, על אוטו, והעברת סירה מחיפה לאילת נמשכה שמונה ימים.

יש כבר דייג באילת, בעזרת חיל-הים.

יש שם כבר חשמל. ישנן שתי משתלות, וזה אולי אחד הדברים היסודיים, אם כי זה עניין קטן. משתלה אחת נטעו על שפת-הים ממש, ע"י המזח שחיל-הים הקים. כשבועיים-שלושה לפני, היו שם שני שרים, כשנטעו את האקליפטוסים האלה. חלק מהם נבלו, אם כי לא 4%, ברי-הודה, ואינני יודע פאין לקחת את האינפורמציה שלך; בצבא איש אינו יודע על זאת. (י. ברי-הודה: מסרתי בדיוק את המקום).

אחרים מהשתילים נבלו, אבל רוב השתילים נקלטו לעת עתה. זאת אמנם לא

משתלה, אלא לנוי. חיל-ההנדסה הקים משתלה וזרע עצים במקום. אני כבר

ראיתי את העצים; אין זאת אמנם ראייה, אבל הם נובטים ויש תקווה כי יגדלו.

משקים את העצים האלה במים שקדחו במקום. מצאו שם מים, אבל יש בהם אלפיים

מיליגראם כלור. בכל זאת משקים את העצים במים אלה, והם גדלים. הדבר

הזה מעורר מאוד. אם נצליח בכך, תהיה זאת מהפכה פיזית בכל השטח.

הדבר החשוב ביותר הן הקדיחות. עשו מספר

קדיחות. בקדיחה הראשונה מצאו מים אחרי 20 מטר - 20 אלף מיליגראם;

בקדיחה שניה מצאו מים, 2500 מיליגראם; בקדיחה שלישית - 2000 מיליגראם -

ובזאת משקים את המשתלה. אח"כ הולך צפונה ומצאו מים מחוקים, יותר מאשר

בתל-אביב - רק 200 מיליגראם. המים האלה נמצאים אמנם 20 ק"מ מאילת, אבל

אין זה מרחק עצום. העיקר הוא - וגם איש פשוט יכול להבין זאת - ודיברתי

גם עם הגיאולוגים בעניין זה: פירושו שיש מים לא רק בצפונה באותה נקודה,

אלא שנמצאים עוד מים מחוקים בנגב. כמובן שהחלטנו להרבות עכשיו בקידוחים.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
14.12.49
דיון על חוקת-היסוד.

רל.

ד. בן-גוריון:

הדבר הזה מוכיח כי אפשר לעשות משהו. משתלה יותר גדולה הכינו בעין-חוסוב. שם המשתלה מתפתחת, אם כי אין בזה משהו מיוחד כי שם יש מים וישנם עצים גדולים מאוד.

כל זה מהאה כי אפשר לעשות משהו בנגב, אך זאת היא מלאכה גדולה וקשה. מאידך גיסא, כשמבקרים במקומות האלה, וביחוד כאשר רואים זאת מהאוויר, נחרדים מהשממה. אין אדמה. כשנסעתי הפעם הזאת, יכולתי להתבונן יותר, ראיתי יותר בתים, הרושם פחות מדכא, אבל עדין מדכא מאוד. חוסר האדמה מדכא עד מאוד. והשטח הזה הוא יותר מחצי המדינה, חצי ממערב א"י. התפקיד אינו קל.

יש כאן גם קושי מדיני. המקום הזה הוא מריס, מריס בפני המדינות הערביות, מצרים, עבר-הירדן, סוריה, בלי שלום עם מצריים לא נוכל לנצל את הנגב כי לא נוכל לצאת לים-סוף. יש לנו חלק קטן בים, אבל מכל הצדדים אלה הם מים טריטוריאליים. בצדדים האחרים נמצאות מדינות עזאזא אחרות. לדייג יש סיכויים בחוף אילת, אבל רוב הדגים נמצאים במים של מצריים.

אם כן; שני הדברים: מאבק על הקמת המדינה - כי אני רואה את המאבק על ירושלים כמאבק על הקמת המדינה - ומאבק על הנגב. אנחנו עומדים בהנחת היסודות למדינת ישראל; לא בביצורה, כי זה ענין לדורות. זהו התפקיד.

זאת היא דעתה של הממשלה. את דעתי אתם

יודעים: אני חושב שאין כלל צורך בשני חוקים במדינה, חוק מיוחס וחוק פשוט. אבל כרגע אני מוסר את עמדת הממשלה. לדעת הממשלה עוד לא הגיעה השעה, בטרם הנחנו יסודות פחות או יותר איתנים למדינה, לגשת לעיבוד החוקה.

לעומת זאת אין לחכות בחוקי-יסוד, מפני שנהוץ

כי יהיה לנו משטר מסודר. הובע חשש, אינני יודע אם אמתי או רק לצורך פוליטי: מי יודע, אולי הממשלה תרצה לשבת מאה שנה? לכן דרוש חוק הקובע מתי תערכנה בחירות לכנסת. יש לקבוע שפעם במספר מסוים של שנים תיערכנה בחירות.

(י. בריהודה: אתה חוכל לשנות זאת ע"י חוק חירום). אוכל להרגיע אותך: חוק-החירום הוא רק לשלושה חדשים. (י. בריהודה: בינתיים תספיק לעשות מה שתרצה). אני מודה לך, נתת לי עצה...

נשארנו לנו בירושה מהמשטר הבריטי כמה חוקים,

ועדת חוקה, חוק ומשפט
14.12.49
דיון על חוקת-היסוד
ד. בן גוריון:

רל.

חלק מהם לא חוקים לא-טובים, חלקם טובים, אבל גם החוקים הטובים מוטב שיהיו שלנו. הזכות היסודית שכל אזרח במדינה חופשי לא ואפשר לאסור רק עפ"י חוק צריכה להיות; אבל היא צריכה להיות בחוק עברי. צריך להיות חוק יסודי בענין זה. הממשלה חגש בקרוב להכנת חוקי-יסוד. לא אוכל להגיד לכם בדיוק מתי, ביחוד עכשיו, מפני שאנחנו טרודים מאוד בקשר עם ההעברה לירושלים, ואני מניח שכולכם מקבלים ברצינות את מה שנאמר, (בעוד חצי שעה אני מעביר את משרד הממשלה לירושלים). משרד המשפטים יגש להכנת חוקי-יסוד. חלק מהחוקים האלה כבר ישנם: חוק המעבר, חוק החינוך, חוק שירות הבטחון. אצק בקרוב נכניס לכנסת חוק בחירות וחוק שויון האישה. אלה חוקי יסוד. משרד המשפטים מכין את הרשימה ובקרוב נביא אותה לכנסת. (ע. ז' בוטינסקי: גם חוק האזרחות?) כן. הממשלה החליטה - נגד דעתי - לקבל חוק אזרחות. לי היו נימוקים מדוע לא לקבל חוק אזרחות אלא לאחר כמה שנים. לאחר שנרגיש שהמדינה קיימת, אם לא יהיו לנו סכסוכים רציניים עם העולם כולו, אז יהיה לנו בכל זאת עוד חצי מליון חושבים, תהיה איזון התישבות, נרגיש כי אנחנו מעורים, וירוח לנו קצת, - אז אולי תקבלו את דעתי הפרטית שלא שאין צורך בחוקת-יסוד, או שלא תקבלו אותה, ואז זה מחייב מאמץ גדול. עצם החוקה היא מין קישוט, אבל קישוט מדרגה עליונה, רוחנית, חרבותיה ופוליטית. הדבר הזה מחייב כי בחוקה יבוא לידי ביטוי כל הטוב שיש בהיסטוריה שלנו ובתפיסתנו הפוליטית, מפני שיהיה לזה ערך גדול בחינוך הנוער, בחינוך העם ובשביל כל העולם. אם נחליט כי דרושה לנו חוקת-יסוד, אני מניח כי ממצאו בנו הכוחות הדרושים כדי לעשות את הדבר שיהלום את מדינת ישראל. לפי שעה נקבל את אותם החוקים הדרושים לנו. זאת היא עמדת הממשלה.

הייתי רוצה מאוד להשתתף בו יכוח הזה, אבל

חסכיו אחי שלא כדאי לעכב לשם כך את העליה לירושלים, ואומר לכם שלום. אצא במקרה שתעוררנה שאלות, מר שטרית יוכל להסביר את עמדתנו.

(ראש הממשלה עוזב את הישיבה).

יעדח חוקה, חוק ומשפט
14.12.48
דיון על סדר הישיבה

רל.

י. בר-יהודה:

עד שנכין את החוקה - או בהסתייגות על ההחלטה לבטל את החלטת המליאה ולא לעסוק בחוקה.

ר. בר-רב-האי: להצעה חבר הכנסת בדר. אני חושב כי הנימוקים

שהביא בדר בקשר עם שאלת ירושלים והדיון

שהובא ע"י סיעת חירות, מוכיחים כי השאלה הזאת היא חלק מהדיון הכללי על

חוקת-היסוד, ואין להפריד בין שני הדברים האלה. כמוכן, אפשר להחלוצץ על

הקשר בין נטיעות וחוקה ובין הצלחת הפרחת השממה וחוקה - אבל לא זה הענין.

השאלה היא אם חוק בירת-ירושלים הוא אחד מחוקי היסוד אשר אנחנו אומרים כי

הם קודמים לענין הכללי של החוקה. בזאת אני מצטרף למסקנה של חבר הכנסת

בר-יהודה, כי עלינו להחליט בשאלה היסודית הזאת, ואם נחליט למשל שאין צורך

עכשיו בתוקת-יסוד, יהיה הכרח להחליט על כמה וכמה חוקי-יסוד שיעצבו את

דמות המדינה הזאת. כשנסדר את הקטלוג של השאלות הראשונות שעליהן אנחנו

רוצים לתת חשובה - יהיה מקום להצעת חירות, לקבל חקק על בירת מדינת ישראל.

אז נחוכה. אבל יהיה זה מאוד מאוד מלאסחי אם נפריד את הויכות הזה מהויכות

הכללי על שאלת החוקה.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד הצעה י. בדר להקדים את הדיון בשאלת ירושלים
לדיון על חוקת-היסוד -
נגד

2.
רוב.

ההצעה לא נחקקה.

י. בדר:

אני מציע לפנות לוועדת החוץ והבטחון ולבקש

ממנה לאצטצ לקבוע בקרוב ישיבה משותפת בכדי

לדון בצעת-החוק על ירושלים.

היו"ר נ. ניר:

ההצעה הזאת תוכל לבוא כאשר נגיע לסעיף הזה

בסדר-היום.

דיון על חוקת היסוד (המשך)

היו"ר נ. ניר:

רשומים עוד כמה חברים לויכוח בענין חוקת-
היסוד. היחה הצעה להפסיק את הויכוח ולקבל

החלטה בענין זה.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להפסיק את הויכוח בשאלת חוקת-היסוד - רוב.
נגד - אין.

ה הצעה נתקבלה.

י. קוסובי:

אני מציע כי הועדה שלנו הפנה ליו"ר הכנסת
ולשני הסגנים, וחבקש מהם להועיד ויכוח בכנסת
בשאלת חוקת-היסוד. לא הייתי מתנגד, אם הועדה מעונינת לקבל החלטה כאן, אבל
בענין זה אינני מחשיב כל כך את החלטת הועדה. אני מחשיב בירור והחלטה
בכנסת, ולא הייתי רוצה שנבוא לכנסת במצב של פוזיזציה ואופוזיציה בשאלה זאת.
בשבילי חשוב קודם כל הבירור בכנסת. אם חברים ידרשו הצבעה כאן - לא אתנגד
לכך.

י. בריהודה:

הכנסת קבלה החלטה אשר מחייבת אותנו, לפיה
ועדה החוקה, חוק ומשפט צריכה לטפל בחוקת-
המדינה, חוקי-יסוד, חוקים וסדרי-משפט. אני מציע שצאלאצאצא שנקבל את ההחלטה
הבאה: ועדה החוקה מחליטה לגשת לאצצצעה להוצאה לפועל של החלטת הכנסת,
ובוחרת בוועדת משנה להכנת נוסח חוקת-המדינה.

ז. ורהפטינג:

יש לי רושם שישנו רצון להסתבך ללא צורך
ולסבך את הסדר הפרלמנטארי שלנו. איש מאתנו
אינו רוצה למנוע ויכוח על השאלה האם יש צורך בחוקת יסוד או בחוקי-יסוד.
את הויכוח הזה צריך לסדר בצורה הפורמאלית הנכונה, ולא בצורת פלפול.
קבלנו שורה של החלטות על ועדות, ומסרנו
לעל ועדה וועדה שורה של סמכויות. אבל אם במשך תקופה מסויימת לא תהיה כל
יוזמה, לא מצד הממשלה ולא מצד אף אחד מחברי הכנסת, לחקיקת חוקים - הועדות
לא חוכלנה לטפל בכל חוק. אם בענין העבודה, במשך תקופה מסויימת, לא הממשלה
ולא חברי הכנסת לא יכניסו חוק - תהיה אמנם ועדת העבודה, אבל יהיה זה רק
שם. אין כל החלטה מחייבת לדון בשאלת העבודה. כמו-כן אין כל החלטה מחייבת

ועדה חוקה, חוק ומשפט
14.12.49
דיון על חוקת-היסוד.

רל.

ז. ורהפטיג:

לדון או לא לדון בשאלת החוקה. עיה בזמנו ויכוח במועצת המדינה הזמנית, ואז החלטנו לא לקבל חוקה. אבל אין זה מחייב אותנו. ישנה רק אפשרות חוקית אחת להביא את הדיון הזה: יקום חבר כנסת ויבקש שהכנסת תחליט לגשת לעיבוד החוקת-היסוד בכתב ולהטיל את העבודה הזאת על ועדת החוקה או על ועדה אחרת. אני מבטיח בשם סיעתי כי לא נתנגד להצעה כזאת. אם תבוא הצעה לסדר-היום, יוכל להיות ויכוח בכנסת על שאלה הזאת. אני מציע שאינך שהיא סיעה או יחיד יעלו את ההצעה בכנסת, ונסכים כולנו לא להתנגד להצעה הזאת בכנסת, וע"י כך הענין יועמד על סדר-היום ויתקיים ויכוח בכנסת על השאלה הזאת.

י. לם:

לדעתי אין סחירה בין הצעת ורהפטיג ובין הצעת קוסוי. הצעת קוסוי היא הצעה סידורית: איך להכין את הויכוח בכנסת. ברור כי כאשר יהיה ויכוח בכנסת תצטרך הכנסת להחליט על ההצעות השונות. גם קוסוי גם ורהפטיג אינם מציעים כי הועדה תביא הצעת רוב והצעת מיעוט. אני הבנתי כי הכוונה היא לקיים דיון בכנסת, ואז תקום סיעה אחת, או שתיים או שלוש סיעות, וחעלה הצעה להחליט על קבלת חוקה ולמסור את אעיבוד החוקה לוועדת החוקה. לעומת ההצעה הזאת תעלה הצעה שניה: לקבל חוקת-יסוד. עלינו לשקול רק איך לקיים את הדיון בשאלה זאת.

קוסוי מציע - ולדעתי ההצעה הזאת היא

הגיונית - שיו"ר הועדה יפנה ליו"ר הכנסת ולסגנים בבקשה לקבוע זמן לקיום הדיון הזה בכנסת. לדעתי, הצעת בר-יהודה אינה נכונה. קוסוי לא הציע כי נחליט כאן אם לקבל או לא לקבל חוקה; זאת מציע בר-יהודה. אני חושב כי אין לנו צורך להביא הצעות של רוב ומיעוט. ההצעות חובאנה ע"י הסיעות או ע"י חברי הכנסת. איננו צריכים לנסח את עמדותינו בוועדה. היה ויכוח אשר הבהיר קצת את הענינים, אך אין צורך לקבל כאן החלטה.

ב. בר-רב-האי:

לא נראית לי הנחתו היסודית של חבר הכנסת

בר-יהודה. בר-יהודה יוצא מחוץ הנתה כי

בין הוערות,

חלוקת הסמכויות/שנעשתה בזמנו בישיבת הכנסת, יש בה משום הטלת חובה על הועדה לעסוק בדברים מסויימים. הגדרת הסמכויות היא חומר לאוריינטציה

ועדת החוקה, חוק ומשפט
14.12.49
דיון על חוקת-היסוד

רל.

י. בדר:

לראות מה תהיה התגובה - ^{אז} ~~אז~~ בודאי הטקטיקה שלכם זהירה, אינני יודע אם מכובדת.

מ. בן-עמי:
קשה לי להבין את הצורה שאנחנו נוקטים ברגע האחרון לגבי הויכוח הזה: אנחנו כמעט נכנסים

שוב לעצם הויכוח הכללי והסמכה והיסודי שהיא בקשר עם בעיה זאת במשך תקופה כה ארוכה בוועדת החוקה. השאלה העומדת בפנינו היא איך יובא הדבר הזה לדיון בפני הפלינום של הכנסת; האם זה יובא ע"י הועדה, או ע"י חבר כנסת, או ע"י מיעוץ, או בצורה אחרת.

הכנסת יודעת על קיומו של הויכוח הזה בוועדת החוקה. בהזדמנויות שונות, עד כמה שאני זוכר, אמר מר ניר, יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט במליאת הכנסת, - כאשר כמה מפלגות ובעיקר הירות, היו מקטרגות על העובדה שאיננו נגשים להכנת חוקת-היסוד למדינה, - כי הדבר הזה נמצא בדיון בוועדת החוקה חוק ומשפט. לאוד חשעה חדשים להסתלק מקבלת החלטה בענין זה - זה קצת לא-רציני. ועדה של 23 חברים - חלק גדול מהכנסת - חסתלק מלבטא ולקבוע את עמדתה לאתר שדנה על שאלה זאת ולאחר שכל חבריה הגיעו לעמדה פחות או יותר מסויימת?

אני חושב כי הועדה הזאת צריכה לקבוע

עמדה והיא חופשית לקבוע עמדה. כמובן, אין הועדה כפופה להחלטה מסויימת. מסגרת סמכויות הועדות לא כופה על הועדה לקבוע עמדה חיובית. אבל אין להשחמט מהדבר הזה ולאמר כי יבוא מישהו ויביא את הענין לכנסת. אין הדבר הזה לכבודה של הועדה הזאת. על הועדה לשאת באחריות של הזמן אשר הקדישה לדיון על השאלה הזאת.

אין לנו מנוס אלא להצביע ולקבל דעה רוב ודעה

מיעוט, וע"י כך הענין יעבור לכנסת ויחקיים דיון. אני ²¹⁰ ~~מערבך~~ כי יתפתח דיון מקיף, ומה שנחליט - נחליט.

ח. בן-אשר: ~~אני חושב כי המציאות הציבורית בארץ, התפתחות~~

הענינים הריאליים שהיתה בוועדת החוקה והעובדה

שישנה החלטת הממשלה בענין זה - מחייבת לקיים דיון בכנסת. מחוץ לדאגה לכבוד הועדה, כדי שהחלטות לא תהיינה מקריות וחסרות משקל רב, אני

ועדת החוקה, חוק ומשפט
14.12.49
דיון על חוקת-היסוד

רל.

ס. בן-אשר:

מצטרף להצעתו של קוסוי. היסוד לקיום דיון כזה יכולה להיות הודעת הממשלה. אלא יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט יכול להודיע בכנסת שבועדת החוקה התקיים דיון וכו'. משקלה של הכרעה פנימית בוועדת החוקה, לא יהיה כל כך גדול. לי למשל, יש דעה לגמרי לא אידנאטיית עם דעת

ברי-הודעה, ואינני יודע אם הצבעתי בכנסת חשקה את דעתי.

אני מציע שיו"ר הכנסת יודיע כי התקיים

בוועדת החוקה דיון כזה, והיתה הודעת הממשלה. אזי יתקיים ויכוח בכנסת.

א. חבררי: אנתנו דנים בשאלה נכבדה מאוד. הכנסת הצטרך

לקבוע עמדתה כלפי הודעת הממשלה. לא כל חברי

הועדה נמצאים כאן. אני רוצה לנסות להציע הצעה, שיחכן שהיא מאוד לא פופולארית

לאחר ששה חדשים של עבודתנו, אבל נראה לי שזהו המוצא. אנתנו עוברים לירושלים.

ממילא כל הענין הזה אאאא יובא לדיון בירושלים. אני כשלעצמי חושב כי אין

זה טוב אם הועדה משתמטת מלקבוע עמדה. אבל הייתי רוצה שהרוב יהיה רוב, אאמע

והמיעוט - מיעוט.

אינני מציע לדחות את הענין לזמן רב. שמענו

את הודעת ראש הממשלה, והוא רוצה בו יכוח. כולנו רוצים בו יכוח. אני מציע

לקיים את הדיון בישיבה הראשונה שתתקיים בירושלים, ואז יהיו כל חברי

הועדה.

י. קליבנוב: גם אני חושב כי אין להתחמק מהדבר הזה. הועדה

טפלה בענין הזה ששה חדשים. יש לנו תפקידים

מסויימים, חשובים, ואין זה חשוב אם הדבר הזה הוטל עלינו וכתוב בהגדרת

סמכויות הועדות; אם זאת תוצה או רשות. אין כל ספק שאם כתוב כי ועדת עעבורה

תעסוק בעניני עבודה, אין זאת חובה, וזה אומר רק שאם ישנם עניני עבודה -

היא תדון בהם. אבל לגבי ועדתנו, בענין חוקת-היסוד, אין זה כך. כאן הדבר

ברור: היה ציווי מצד הכנסת לעסוק בדיון הזה, ואיננו יכולים להתחמק ממנו.

בענין זה הגיע הזמן שלא נהיה פוליטיקאים יותר מדי. עלינו להביט על הדבר הזה

בעינים פקוחות. יש לנו חובה כלפי המפלגות. איננו יכולים להימנע מאאאא

אאא מלהחליק ולקבל דעת רוב ומיעוט. הדבר הזה מוכרח לבוא לכנסת בצורת

של החלטת הועדה.

י. קליבנוב: אני רואה את הצעת חברי כמוצדקת באופן אובייקטיבי, אף על פי שאני מתנגד לדעת חברי וחבריו, לעצם העניין. אני חושב כי נכון יהיה שהעניין הזה יוכרע בישיבת הועדה שתהיה מלאה עד כמה שאפשר, מפני שהיום חסרים יותר משליש מחברי הועדה. אינני רואה כל סכנה עם הדבר הזה ידחה לעוד שבוע. אם חברי מפא"י יבקשו מחבריהם להיות נוכחים בישיבה הבאה, ויגידו כי כבוד הועדה וכבוד הכנסת דורשים זאת - הם יבואו ויצביעו לפי השקפתם.

היו"ר נ. ניר:

כל חברי הועדה מסכימים ששאלת חוקת היסוד

צריכה לבוא בפני הכנסת. השאלה היא רק

באיזו צורה. חבר הכנסת חברי מציע לדחות את ההחלטה בעניין זה. אני מתנגד לכך מסיבה פשוטה: במשך החודש האחרון הודענו בהזמנות לישיבות הועדה פעמיים, שאנחנו הישיבה היתה צריכה להיות ישיבה אחרונה ושבה תתקיים הצבעה בשאלת חוקת היסוד. היתה הזמנה כזאת גם לישיבה של היום, וחברי הועדה אשר לא באו - אינם רוצים לבוא.

הייתי מעדיף לו היינו מצביעים ומחליטים כאן.

לאחר שדנו במשך ששה חדשים, אנחנו יכולים להצביע ולקבוע מי בעד החוקה ומי נגדה, ולהביא את החלטתנו לכנסת. אבל מכיון שהיו כאן שלש הצעות - לפנות לנשיאות הביח שחביא את העניין בפני הכנסת, או שחבר כנסת יציע להעלות את העניין לסדר היום, או לבוא בפני הכנסת עם החלטת הועדה - אני מציע הצעה פשרה: להביא את הדיון לכנסת עם שתי הדעות השונות של הועדה. כל חלק מאתנו ינסח את הצעתו וועדת החוקה תפנה ליו"ר הכנסת ותבקש לקיים דיון בכנסת על סמך שתי הדעות האלה. ע"י כך אנחנו יוצאים מן הסבך הפורמאלי. אם נביא את הדבר בתור החלטת רוב ומעוט, יוכל לקום מישהו ולומר כי זאת הסתייגות.

י. קוטובי:

אני מצטער שהצעתי החפרשה כאן כרצון להשתמטת

והתחמקות מלקבוע עמדה. לא התחמקתי ואין

לי לשם מה להתחמק. יש לי עניין בדיוק כמו לחבר הכנסת בדר שהעניין הזה טובא לדיון בוועדה ובכנסת. אני מסכים כי הבירור הזה דרוש לא רק לחברי הכנסת, אלא לכל העם, כדי שידעו שאין כאן אוזירפטורים מצד אחד ודימוקרטים מצד שני. איש מאתנו לא מוכן להתחמק מבירור בעניין זה. (י. בר-יהודה: ההשתמטות היא לא מן הויכוח אלא מקבלת החוקה).

י. קוסווי:

אין אנחנו מפלגה אמתאצטאא המתחבאת מאחורי התנור ופוחדת להביע את דעתה. להצעתי יש טעם רק אם תתקבל על-ידי כולם, ואין זאת שאלה של אופוזיציה ופוזיציה. ברוח זאת אני מעריך את הבירור בכנסת כבירור בין שתי דעות מנוגדות, ואז לא צריך להגיד כי מפלגה מסויימת היא בעד או נגד קבלת חוקה. אבל אם אתם רוצים בהצבעה - אני מוריד את הצעתי. לא אעמיד את הצעתי להצבעה אם מצאצא מפרשים אוהה כהתחמקות.

אני מציע שהועדה תחליט על דעה כל

חבריה לפנות לנשיאות בבקשה לקבוע מועד לויכוח בכנסת על חוקת היסוד. כמה ימים לפני כן נשב וננסח את שתי העמדות של הועדה נחליט כאן, בישיבה זאת, כי השאלה עוברת לדיון בכנסת, ובישיבה הבאה ננסח את שתי העמדות.

אני מצטרף להצעתו האחרונה של קוסווי.

י. בדר:

גם אני מצטרף להצעה קוסווי ומדויד את הצעתי, מפני שנוסח זה כולל את הצעתי.

א. תבורי:

אני מוכן לקבל את הצעה קוסווי, אם כי אינני יודע לשם מה צריך להתאסף עוד פעם לענין זה. אנחנו יכולים להחליט לבוא בפני הכנסת בשתי דעות, מבלי לקבוע איזו אחת מהן היא דעה רוב, ואיזו - דעה מיעוט.

נ. ניר:

אני מחונן להציע למליאת-הכנסת הצעה חוקת-יסוד. אני חושב כי מותר לי לעשות זאת.

י. בדר:

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר את הדיון על חוקת היסוד
למליאת הכנסת -
מתקבלת.

אני מציע להחליט בישיבה הבאה על צורת הבאת הענין לכנסת.

י. לם:

רל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
14.12.49
דיון על חוקת-היסוד

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד הצעה י. לם להחליט בישיבה הבאה על
אופן הבאת השאלה בפני הכנסת
נגד
- רוב.
- מיעוט.

ההצעה נתקבלה.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
14.12.49
דאגא אלא אלא אלא אלא אלא

ר.ל.

היו"ר נ. ניר:

אני רוצה למסור לוועדה כי ועדת המשנה הספיקה לגמור את חוק/אימות-מסמכים וחוק להארכת תוקף של תקנות-שעה-חירום(עבירות חנועה - דין חיילים). בענין עבירות החנועה החלטנו לעמוד על התיקון בסעיף 6(ב), אשר הצענו אותו בעת ההארכה הקודמת של התקנות האלה. גמרנו את חוק האפוטרופוס הכללי, וישנן בחוק זה חמש הסתייגויות. כמו כן גמרנו את חוק אימות-מסמכים, ללא הסתייגויות. הסכמנו לקבל את החוק כפי שהוא לאחר ששר המשפטים הבטיח להביא לכנסת במשך שבועיים חוק המבטל את ההפליה הקיימת בין עו"ד ובין "בריסטרים" בענין הנוטריונים.

נ. לם:

שאלה עבירות החנועה קשורה עם משרד הבטחון. שר הבטחון לא היה נוכח בעת הדיון בוועדת המשנה. היום הוא נסע לירושלים. לכן אני מציע לא להביא את החוק הזה היום בפני הכנסת.

נ. ורהפטיג:

אני מציע שיו"ר הועדה יטלפן למשרד הבטחון וישאל אם הם עומדים על אי-הכנסת התיקון הזה.

ההצעה מתקבלת.

היו"ר נ. ניר:

י. בדר הציע, בקשר עם שאלת ירושלים, לפנות לוועדת חוץ ובטחון בבקשה לקיים ישיבה משותפת. אני מוכן להתקשר עם יו"ר ועדת חוץ ובטחון ולקבוע ישיבה כזאת.

ההצעה מתקבלת.

הישיבה נסתיימה בשעה 10.30.